

ADRAN 1

1. CYFLWYNIAD

1.1 PWRPAS A CHYNNWYS Y CYFANSODDIAD

- 1.1.1 Mae Cyd-bwyllgor Corfforedig y Gogledd (y "CBC") yn gorff corfforedig a sefydlwyd gan Reoliadau Cyd-bwyllgor Corfforedig Gogledd Cymru 2021 y "Rheoliadau Sefydlu".
- 1.1.2 Mae gan y CBC ddyletswydd i baratoi a chyhoeddi Cyfansoddiad (adran 37(5) Deddf Llywodraeth Leol 2000)
- 1.1.3 Mae'r tudalennau Cynnwys ar ddechrau'r Cyfansoddiad hwn yn darparu arweiniad ar beth sydd yn y Cyfansoddiad a ble y gellir dod o hyd iddo.
- 1.1.4 Mae'r Cyfansoddiad y disgrifio sut mae'r CBC wedi ei lunio, ei rôl, ei swyddogaethau, ei aelodaeth a'i reolau gweithdrefn.
- 1.1.5 Yn Adran 3 (Cael Gwybodaeth a Chymryd Rhan) rydym wedi darparu gwybodaeth i aelodau'r cyhoedd ac Aelodau am sut y gallwch gael gwybodaeth am y CBC. Rydym yn gobeithio y bydd hyn yn helpu pobl sydd â diddordeb yng ngwaith y CBC, a sut y gallwch gymryd rhan ynddo.
- 1.1.6 Gallwch gael gwell dealltwriaeth o rôl a swyddogaethau'r CBC yn adrannau 1.2 o'r Cyfansoddiad hwn, gan gynnwys rôl y CBC a'i is-bwyllgorau yn adrannau 1.2.10. Mae Adran 6 yn darparu gwybodaeth am reolaeth a strwythurau Swyddogion y CBC. Mae gan rai Swyddogion ddyletswydd benodol i sicrhau bod y CBC yn gweithredu o fewn y gyfraith ac yn defnyddio adnoddau yn ddoeth. Mae'r cyfrifoldeb am swyddogaethau yn adran 8 yn dweud beth a ble mae'r penderfyniadau'n cael eu gwneud o fewn y CBC, a pha Swyddogion sydd â'r awdurdod i wneud pa benderfyniadau.
- 1.1.7 Yn Adran 11 ceir y Codau Ymddygiad a'r Protocolau sy'n gosod y safon ymddygiad i Swyddogion ac Aelodau. Mae'r holl Swyddogion a'r Aelodau wedi cytuno i gydymffurfio â'r Codau a'r protocolau hyn.

1.2 SUT MAE'R CBC YN GWEITHREDU

Y 'CBC'

- 1.2.1 Mae'r holl Aelodau wedi cytuno i ddilyn Cod Ymddygiad, i sicrhau safonau uchel yn y ffordd maent yn ymgymryd â'u dyletswyddau. Y Pwyllgor Safonau sy'n gyfrifol am hyfforddi a chynghori ar y Cod Ymddygiad.
- 1.2.2 Cyhoeddir dyddiadau cyfarfodydd y CBC ac mae'n cyfarfod yn rheolaidd. Gall gyfarfod o bell (trwy ddolen ar-lein) neu wyneb-yn-wyneb mewn lleoliad fydd yn cael ei hysbysu ymlaen llaw cyn unrhyw gyfarfod. Fel arfer, mae cyfarfodydd y CBC ar agor i'r cyhoedd oni bai bod gwybodaeth o natur gyfrinachol neu eithriedig yn cael ei thrafod.
- 1.2.3 Mae aelodaeth CBC yn cynnwys:
- (i) 'Aelodau Cyngor' y CBC yw arweinyddion gweithredol y chwe Chyngor Cyfansoddol:
    - (a) Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
    - (b) Cyngor Sir Ddinbych
    - (c) Cyngor Bwrdeistref Sir y Fflint
    - (d) Cyngor Gwynedd
    - (e) Cyngor Sir Ynys Môn
    - (f) Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam
  - (ii) Aelod Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ("Aelod Eryri"), ac
  - (iii) Unrhyw Aelod Cyfetholedig
- 1.2.4 Caiff Aelod Eryri ei benodi gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (y "Parc Cenedlaethol") a mae'n rhaid iddo fod yn un o'r deiliaid swyddi a ganlyn:
- (a) Cadeirydd y Parc Cenedlaethol;
  - (b) Dirprwy Gadeirydd y Parc Cenedlaethol; neu
  - (c) Gadeirydd pwyllgor sydd â chyfrifoldeb am faterion cynllunio fel y gellir ei sefydlu gan y Parc Cenedlaethol.
- 1.2.5 Os nad yw Aelod o'r Cyngor yn medru gweithredu fel aelod am unrhyw gyfnod, rhaid i'r Cyngor Cyfansoddol y mae'r Aelod Cyngor yn aelod ohono benodi aelod arall o'r weithrediaeth i fod yn eilydd i'r Aelod Cyngor am y cyfnod hwnnw. Os na all Aelod Eryri weithredu fel aelod am unrhyw gyfnod gall y Parc Cenedlaethol benodi un o'r

deiliaid swyddi eraill a restrir uchod ym mharagraff 1.2.4 i gymryd lle Aelod Eryri am y cyfnod hwnnw. Mae darpariaethau Rheoliad 7(2) o'r "Rheoliadau Sefydlu" yn gymwys.

- 1.2.6 Mae Rheoliad 7(2) o'r "Rheoliadau Sefydlu" yn gwneud darpariaeth ar gyfer atal Aelodau'r Cyngor a/neu Aelod Eryri.
- 1.2.7 Bydd pob Aelod Cyngor yn gweithredu fel aelod o'r CBC yng nghyswllt holl swyddogaethau'r CBC.
- 1.2.8 Bydd Aelod Eryri yn gweithredu fel aelod o'r CBC yng nghyswllt swyddogaeth y Cynllun Datblygu Strategol ac unrhyw swyddogaeth sy'n ategol neu'n gysylltiedig â'r swyddogaeth honno.
- 1.2.9 Gall y CBC, drwy gytundeb ysgrifenedig, gyfethol un neu fwy o unigolion fel aelodau'r CBC ("Aelod Cyfetholedig"). Bydd Rheoliad 9 o'r "Rheoliadau Sefydlu" yn gymwys mewn perthynas ag Aelodau Cyfetholedig o'r fath a fydd yn gweithredu yn unol â'u penodiad.

Is-Bwyllgorau

- 1.2.10 Rhaid i'r CBC sefydlu is-bwyllgor, a elwir yn Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio, i
- (a) adolygu a chraffu materion ariannol y CBC;
  - (b) gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â materion ariannol y CBC;
  - (c) adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol y CBC;
  - (d) gwneud adroddiadau ac argymhellion i'r CBC ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny;
  - (e) adolygu ac asesu gallu'r CBC i ymdrin â chwynion yn effeithiol;
  - (f) gwneud adroddiadau ac argymhellion mewn perthynas â gallu'r CBC i ymdrin â chwynion yn effeithiol;
  - (g) goruchwyllo trefniadau archwilio mewnol ac allanol y CBC;
  - (h) adolygu unrhyw ddatganiadau ariannol a baratoir gan y CBC;
  - (i) ymgymryd ag unrhyw swyddogaethau eraill fel y pennir gan y CBC.
- 1.2.11 Bydd y CBC yn mabwysiadu cylch gorchwyl yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn 1 Mehefin 2022 a gall y CBC ddiwygio'r cylch gorchwyl hwnnw o bryd i'w gilydd.

- 1.2.12 Bydd y CBC yn penodi Pwyllgor Safonau yn unol â'r cylch gorchwyl a fabwysiadwyd gan y CBC cyn 1 Mehefin 2022 a gall y CBC ddiwygio'r cylch gorchwyl hwnnw o bryd i'w gilydd.
- 1.2.13 Gall y CBC benodi is-bwyllgor i wneud argymhellion i'r CBC a bydd yn mabwysiadu cylch gorchwyl ar gyfer yr is-bwyllgor a gall y rhain gael eu diwygio gan y CBC o bryd i'w gilydd.
- 1.2.14 Caiff y CBC sefydlu un neu fwy o is-bwyllgorau at ddiben cyflawni unrhyw un o'i swyddogaethau, yn amodol ar Reolau Sefydlog, i gyflawni mewn perthynas ag ardal pob cyngor cyfansoddol y swyddogaeth o ddatblygu ac adolygu'r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol a pholisïau trafniadaeth, paratoi ac adolygu cynllun Datblygu Strategol, a gweithredu'r swyddogaeth llesiant economaidd, ac unrhyw beth i'w hwyluso neu sy'n gysylltiedig neu'n ffafriol i weithredu ei swyddogaethau. Gall y CBC sefydlu is-bwyllgorau eraill fel y gwêl yn angenrheidiol i gefnogi ei swyddogaethau.
- 1.2.15 Gall is-bwyllgor a benodir gan y CBC gynnwys, neu fod wedi'i ffurfio'n gyfan gwbl o, bersonau nad ydynt yn aelodau o'r CBC.
- 1.2.16 Rhaid i swyddogaethau is-bwyllgor, nifer aelodau is-bwyllgor a thymor swydd pob aelod gael eu pennu gan y CBC a chaiff yr is-bwyllgor ond weithredu'r swyddogaethau hynny fel y dirprwyir iddo gan y CBC.
- 1.2.17 Bydd y CBC, wrth sefydlu is-bwyllgor yn sefydlu'r trefniadau pleidleisio fel rhan o gylch gorchwyl yr is-bwyllgor.
- 1.2.18 Mae'r Rheolau Sefydlog yn berthnasol i gyfarfod is-bwyllgor o'r CBC fel y maent yn berthnasol i gyfarfod o'r CBC.
- 1.2.19 Bydd unrhyw ddirprwyaeth i is-bwyllgor yn ddarostyngedig i'r Rheolau Sefydlog.